

1) Nový zákon o cenách

(zavedenie pravidiel pre reguláciu cien v prípade mimoriadnych podmienok na trhu a povinnosti ich dlhodobej evidencie a spôsobu tvorby – ak cenová rada určí, že vývoj cien v odvetví nie je primeraný ostatným podmienkam na trhu, môže úradne určiť ceny alebo postup pri ich tvorbe)

Primárny zdroj: Novela zákona o cenách

<http://www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=2556>

Stav opatrenia v legislatívnom procese: schválené 17.9.2008 v NR SR v 3. čítaní; účinnosť od: 1.11.2008

Navrhovateľ: Ministerstvo financií SR

Zámer opatrenia: upraviť súčasné kompetencie cenových orgánov, s ktorými sú priamo spojené aj zákonné oprávnenia požadovať od podnikateľských subjektov všetky potrebné informácie nielen na účely sledovania vývoja cien, ale aj podrobné analyzovanie príčin rastu cien s následnou možnosťou navrhnúť opatrenia na zamedzenie nežiaduceho vývoja cien

Obsah opatrenia:

- zavádza sa povinnosť predávajúceho viesť evidenciu o cenách tovaru, vrátane kalkulácií nákladov a zisku tri roky po predaji tovaru
- zavádzajú sa pravidlá, za akých podmienok možno regulovať ceny do skončenia duálneho oceňovania (31.12.2009): - ak vznikne mimoriadna trhová situácia s priamym vplyvom na ceny tovarov na tuzemskom trhu, ktorá ohrozuje cenovú stabilitu alebo dostupnosť tovarov, - ak dôjde k ohrozeniu trhu vplyvom nedostatočne rozvinutého konkurenčného prostredia, alebo - ak si to vyžaduje ochrana spotrebiteľa alebo iný verejný záujem
- ceny tovarov reguluje cenová rada; ministerstvo financií SR môže určiť rozsah tovarov miestneho významu, ktorých ceny môžu regulovať vyššie územné celky
- predsedom cenovej rady je Peter Mihók - predseda Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, členovia cenovej rady sú: ministri hospodárstva, školstva, financií, dopravy, pôdohospodárstva a zdravotníctva, ústredná riaditeľka Slovenskej obchodnej inšpekcie Nadežda Machútová, predseda ZMOS Michal Sýkora a predseda Bratislavského samosprávneho kraja Vladimír Baján
- príslušný cenový orgán môže regulovať cenu buď úradným určením cien, alebo vecným usmerňovaním cien
- ceny môžu byť usmerňované buď stanovením maximálneho rozsahu prípustného zvýšenia cien vo vymedzenom období, alebo určením záväzného postupu pri tvorbe ceny, pri ktorom sa vychádza z ekonomicky oprávnených nákladov a primeraného zisku
- predpokladá sa, že minister hospodárstva na základe inflačných správ ministerstva financií predloží každý mesiac sumár vývoja na trhu z pohľadu spotrebiteľa a porovná vývoj cien v jednotlivých odvetviach s ich vývojom vo vybraných krajinách eurozóny; ak sa vývoj v SR bude odlišovať od vývoja v eurozóne a potvrdí sa, že za týmto rozdielom stoja špekulácie, ktoré nespĺňajú elementárne trhové pravidlá, cenová rada odporučí príslušnému rezortu, aby prijal adekvátne opatrenia

Hlasy proponentov:

- regulácia cien, ako aj zákaz dohodnúť neprimeranú cenu, je základným nástrojom, ktorý má zamedziť neodôvodnenému nárastu cien pri prechode na euro
- striktná regulácia je len krajným riešením v prípade šoku alebo neočakávanej udalosti, hlavným zámerom opatrenia je transparentnejší systém tvorby cien a lepší prehľad o cenách
- evidencia cien a transparentná cenotvorba prospeje občanom dlhodobo, nielen počas kritického obdobia po zavedení eura
- Európska komisia nabáda krajiny, aby zväžili použitie rôznych opatrení na kompenzáciu enormného nárastu cien pre najviac postihnuté skupiny ľudí

Hlasy oponentov:

- opatrenie môže mať negatívny dopad na trh a konkurenčné prostredie, podnikateľskú obec, spotrebiteľov a predstavuje isté riziko v súvislosti s prehodnotením ďalšieho pôsobenia existujúcich podnikateľských subjektov na domácom trhu
- pokiaľ je na trhu konkurencia, každý rast cien je prirodzený a kontrola monopolov je v súčasnosti dostatočná; akákoľvek ďalšia regulácia prinesie iba oddialenie rastu cien a potom aj jeho zrýchlenie
- efektívnym prostriedkom na reguláciu trhu je etický kódex, ktorý podporuje aj vláda
- možnosť regulovať ceny môže odradiť potenciálnych záujemcov o vstup na slovenský trh a obmedziť dostupnosť tovarov z dôvodu ich presmerovania na zahraničné trhy
- opatrenie možno zneužiť: neexistujú mechanizmy, ktorými by sa ekonomické subjekty vedeli brániť voči subjektívnemu posudzovaniu toho, čo je a čo nie je opodstatnený nárast cien
- proti opatreniu stoja mnohé významné inštitúcie, napríklad ministerstvo dopravy alebo centrálna banka